

ΟΙ ΜΟΥΣΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

Ποιες ήταν οι Μούσες;

Σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μυθολογία, οι Μούσες ήταν εννέα θεότητες, κόρες του Δία και της Μνημοσύνης. Θεωρούνταν προστάτιδες της ποίησης, της μουσικής, του τραγουδιού, του χορού και γενικότερα των τεχνών και της πνευματικής δημιουργίας.

Μούσα	Με τι συνδέθηκε
Καλλιόπη	Επική ποίηση
Κλειώ	Ιστορία
Ερατώ	Ερωτική ποίηση
Ευτέρπη	Μουσική – αυλητική
Μελπομένη	Τραγωδία
Θάλεια	Κωμωδία
Τερψιχόρη	Χορός
Πολύμνια	Ύμνοι – ιερή ποίηση
Ουρανία	Αστρονομία

Ποιος ήταν ο ρόλος τους;

Οι Μούσες θεωρούνταν πηγή έμπνευσης για τους ποιητές και τους αοιδούς. Τους βοηθούσαν να γνωρίζουν, να θυμούνται και να αφηγούνται γεγονότα και ιστορίες. Η σχέση τους με τη Μνημοσύνη, τη μητέρα τους, είναι ιδιαίτερα σημαντική: στην προφορική παράδοση η μνήμη ήταν απαραίτητη για τον αοιδό, ο οποίος διατηρούσε και μετέδιδε τις επικές ιστορίες.

Η επίκληση στο Προοίμιο της Οδύσσειας

Στην αρχή της Οδύσσειας ο ποιητής απευθύνεται στη Μούσα και της ζητά να τον βοηθήσει να αφηγηθεί τις περιπέτειες του Οδυσσέα:

«Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον...»
«Τον άντρα, Μούσα, πες μου, τον πολύτροπο...»

Προσοχή: Δεν είναι ο Οδυσσέας που επικαλείται τη Μούσα, αλλά ο ποιητής. Στο συγκεκριμένο Προοίμιο ο Όμηρος δεν κατονομάζει κάποια Μούσα· λέει απλώς «Μοῦσα». Η Καλλιόπη θεωρείται παραδοσιακά η Μούσα της επικής ποίησης.

Θυμάμαι

Μούσες → έμπνευση και μνήμη → ποιητής / αοιδός → αφήγηση του έπους

Ερώτηση: Γιατί πιστεύετε ότι η μητέρα των Μουσών ονομαζόταν Μνημοσύνη; Πώς συνδέεται αυτό με την προφορική παράδοση των επών;